

ΣΤΕ 2482/2017 [Νόμιμος καθορισμός αιγιαλού- παραλίας και παλαιού αιγιαλού]

Περίληψη

-Εάν δεν υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών έως το έτος 1884, τότε ο χρόνος αυτός δεν αποτελεί κρίσιμο, κατά το νόμο, στοιχείο για τον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού και, συνεπώς, δεν απαιτείται να προσδιορίζεται επακριβώς στην αιτιολογία της σχετικής διοικητικής πράξης η χρονολογία δημιουργίας του παλαιού αιγιαλού. Εξ άλλου, η κρίση της Διοίκησης για τη διαμόρφωση παλαιού αιγιαλού και για τον χρόνο δημιουργίας του πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να στηρίζεται σε ενδείξεις τεκμηριωμένες επιστημονικά ή σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, εξαιρουμένων, υπό χρο ισχύον νομοθετικό καθεστώς, των μαρτυρικών καταθέσεων.

-Για τον καθορισμό των ορίων της παραλίας της παραλίας παρίσταται νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη. Ειδικότερα, η καθορισθείσα με την προσβαλλόμενη οριογραμμή της παραλίας, συναρμόζεται, στο νότιο άκρο, με οριογραμμή παραλίας που έχει επικυρωθεί το 1998 με υπουργική απόφαση, και στο βόρειο άκρο, με οριογραμμή παραλίας που, ομοίως, αποδέχεται το Γ.Ε.Ν. Η συναρμογή δε των οριογραμμών της παραλίας αποσκοπεί, όπως προκύπτει από τα οικεία διαγράμματα, στη δημιουργία ζώνης παραλίας ενιαίου πλάτους δεκαπέντε (15) μέτρων με τις όμορες περιοχές προκειμένου να εξυπηρετηθεί, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις, η επικοινωνία της ξηράς με τη θάλασσα και αντίστροφα. Μα τα δεδομένα αυτά, οι λόγοι ακύρωσης με τους οποίους αμφισβητείται η νομιμότητα της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης καθ' ό μέρος καθορίσθηκαν οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι.

-Ο παλαιός αιγιαλός, ο οποίος προσδιορίζεται από το φυσικό φαινόμενα της μέγιστης συνήθους ανάβασης των χειμερινών κυμάτων, είναι ανεπίδεκτος κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων και καθίσταται, με την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα, τμήμα της δημόσιας κτήσης. Συνεπώς, εφ' όσον δεν τίθεται ζήτημα συνταγματικής προστασίας της ιδιοκτησίας κατά τη χάραξη της οριογραμμής του, ο λόγος ακύρωσης ότι η προσβαλλόμενη παραβιάζει το προστατευόμενο, κατά το άρθρο 17 του Συντάγματος, δικαίωμα των αιτούντων στην ιδιοκτησία τους είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

Πρόεδρος: Αθ. Ράντος

Εισηγητής: Αν. Σκούφαλος

Δικηγόροι: Ιω. Σακκαλής, Γεω. Καφήρα

Βασικές Σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση: α) της 24746/6335/Φ.αιγ.-παρ./Φ.15/8.1.2008 απόφασης του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας «Καθορισμός το πρώτον των ορίων αιγιαλού - παραλίας και παλαιού αιγιαλού και δημιουργία ζώνης παραλίας, στη θέση “Βάθη” του Δ.Δ. “Καλλιθέας”, Δήμου Τολοφώνος, Ν. Φωκίδας» (Δ΄ 40/4.2.2008), β) της από 3.5.2007 έκθεσης της κατά το άρθρο 3 του ν. 2971/2001 Επιτροπής και γ) της Φ. 544.5/821/07/Σ.9004/26.9.2007 γνώμης του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού.
3. Επειδή, η αίτηση εισάγεται προς εκδίκαση μετά την περιέλευση στο Δικαστήριο, με το ΠΔΘΣΕ 2160/ΑΓΦΩΚ 165/21.1.2015 έγγραφο της Περιφερειακής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος, του φακέλου της υπόθεσης και των απόψεων της Διοίκησης επ’ αυτής, η αποστολή των οποίων είχε διαταχθεί με την 3581/2014 προδικαστική απόφαση του Ε΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας.
4. Επειδή, η από 3.5.2007 έκθεση της Επιτροπής, υποκειμένη κατά το νόμο σε κύρωση (βλ. Σ.τ.Ε. 1391/2016 κ.ά.), καθώς και η Φ. 544.5/821/07/Σ.9004/26.9.2007 θετική σύμφωνη γνώμη του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού, ενσωματωθείσα στην ανωτέρω 24746/6335/Φ.αιγ.-παρ./Φ.15/8.1.2008 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (πρβλ. Σ.τ.Ε. 3666/1985, 2274/2011), στερούνται εκτελεστότητας και προσβάλλονται απαραδέκτως.
5. Επειδή, οι αιτούντες, οι οποίοι επικαλούνται εμπράγματα δικαιώματα επί ακινήτων που εμπίπτουν εντός των καθορισθεισών με την πρώτη προσβαλλομένη γραμμών παλαιού αιγιαλού, με έννομο συμφέρον ασκούν, κατ’ αρχήν, την αίτηση.
6. Επειδή, στο άρθρο 1 του ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις», (Α΄ 285), ορίζεται ότι «1. “Αιγιαλός” είναι η ζώνη της ξηράς, που βρέχεται από τη θάλασσα από τις μεγαλύτερες και συνήθεις αναβάσεις των κυμάτων της. 2. “Παραλία” είναι η ζώνη ξηράς που προστίθεται στον αιγιαλό, καθορίζεται δε σε πλάτος μέχρι και πενήντα (50) μέτρα από την οριογραμμή του αιγιαλού, προς εξυπηρέτηση της επικοινωνίας της ξηράς με τη θάλασσα και αντίστροφα. 3. “Παλαιός αιγιαλός” είναι η ζώνη της ξηράς, που προέκυψε από τη μετακίνηση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα, οφείλεται σε φυσικές προσχώσεις ή τεχνικά έργα και προσδιορίζεται από τη νέα γραμμή αιγιαλού και το όριο του παλαιότερα υφιστάμενου αιγιαλού ... ». Εξ άλλου, στο άρθρο 3 του αυτού νόμου ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την επιτροπή καθορισμού ορίων αιγιαλού και παραλίας, στο άρθρο 4 καθορίζονται οι προδιαγραφές των σχετικών διαγραμμάτων για τον καθορισμό των οριογραμμών αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού και επιβάλλεται η σύνταξη από την επιτροπή σχετικής έκθεσης, ενώ στο άρθρο 5 ορίζονται τα εξής: «1. Εκτός της δυνατότητας της αυτεπάγγελτης κίνησης της διαδικασίας, όποιος ενδιαφέρεται για τον καθορισμό αιγιαλού και παραλίας, απευθύνεται στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία, η οποία μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή σχετικής αίτησης ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο αν έχει ήδη γίνει καθορισμός. Σε περίπτωση, που δεν

έχει γίνει ο καθορισμός αιγιαλού και παραλίας, ο ενδιαφερόμενος δύναται να υποβάλει στην Κτηματική Υπηρεσία αίτηση καθορισμού και τοπογραφικό διάγραμμα σύμφωνα με τις προδιαγραφές του άρθρου 4. 2. Αν το διάγραμμα έχει συνταχθεί από ιδιώτη μηχανικό, η Κτηματική Υπηρεσία μεριμνά για τον έλεγχο και τη θεώρησή του εντός μηνός από την υποβολή του και στη συνέχεια το θέμα εισάγεται ενώπιον της Επιτροπής στην πρώτη τακτική συνεδρίασή της. 3. Η Επιτροπή καθορίζει τις οριογραμμές του αιγιαλού, της παραλίας και του παλαιού αιγιαλού εντός μηνός από την εισαγωγή της υπόθεσης σε αυτήν και συντάσσει σχετική έκθεση. Η Επιτροπή καθορίζει την παλαιά θέση του αιγιαλού, που υπήρχε μέχρι το έτος 1884 αν υφίστανται κατοχές ιδιωτών, αλλά και προγενέστερα εάν δεν υφίστανται τέτοιες κατοχές, εφόσον η θέση του παλαιού αιγιαλού προκύπτει από ενδείξεις επί του εδάφους ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία εξαιρουμένων των μαρτυρικών καταθέσεων. 4. ... 5. Η έκθεση και το διάγραμμα επικυρώνονται, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού (Γ.Ε.Ν.), με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών [βλ. ήδη άρθρο 46 παρ. 21 του ν. 3220/2004, Α' 15] και δημοσιεύονται μαζί με την επικυρωτική αυτή απόφαση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η παραπάνω σύμφωνη γνώμη του Γ.Ε.Ν. διατυπώνεται το αργότερο εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών. Η έκθεση και το διάγραμμα αναρτώνται στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα του αρμόδιου κατά τόπο δήμου ή κοινότητας για τρεις (3) τουλάχιστον μήνες. Η ανάρτηση αποδεικνύεται από έκθεση του δημάρχου ή προέδρου της κοινότητας, η οποία αποστέλλεται εντός μηνός στην αρμόδια Κτηματική Υπηρεσία. 6. Μετά την κατά την προηγούμενη παράγραφο δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η απόφαση του Υπουργού Οικονομικών μεταγράφεται μαζί με την έκθεση και το διάγραμμα με φροντίδα της αρμόδιας Κτηματικής Υπηρεσίας στη μερίδα του Δημοσίου στα βιβλία μεταγραφών του αρμόδιου Υποθηκοφυλακείου ή Υποθηκοφυλακείων, αν η περιοχή καθορισμού εμπίπτει στην περιφέρεια περισσότερων Υποθηκοφυλακείων. 7. Το πρωτότυπο της έκθεσης της Επιτροπής και του διαγράμματος μαζί με την απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και το Φ.Ε.Κ. δημοσιεύσης της παραμένουν στο αρχείο της Κτηματικής Υπηρεσίας. 8. Η Κτηματική Υπηρεσία στέλνει ένα θεωρημένο αντίγραφο του τοπογραφικού διαγράμματος με σημείωση επ' αυτού του Φ.Ε.Κ. που δημοσιεύθηκε, στις παρακάτω Υπηρεσίες: α) ... θ) ... 9 ... 10. ... ». Στο άρθρο 6 του αυτού νόμου ορίζεται ότι «Η Επιτροπή αναζητά και συνεκτιμά όλα τα απαιτούμενα για την ακριβή οριοθέτηση του παλαιού αιγιαλού στοιχεία, τα οποία και παραθέτει στην έκθεσή της, ιδίως φυσικές ενδείξεις (όπως το αμμώδες, ελώδες ή βαλτώδες εκτάσεων συνεχόμενων του αιγιαλού), αεροφωτογραφίες, χάρτες και διαγράμματα διαφόρων ετών, γεωλογικές μελέτες». Περαιτέρω, στο άρθρο 9 του ίδιου ως άνω νόμου ορίζεται ότι «1. Η Επιτροπή για τη χάραξη της οριογραμμής του αιγιαλού και της παραλίας λαμβάνει υπόψη της ύστερα από αυτοψία τις φυσικές και λοιπές ενδείξεις, που επηρεάζουν το πλάτος του αιγιαλού και της παραλίας και ενδεικτικά: α) τη γεωμορφολογία του εδάφους, αναφορικά με κατηγορίες υψηλών και χαμηλών ακτών, τη σύστασή του, καθώς και το φυσικό όριο βλάστησης, β) την ύπαρξη, τα όρια και το είδος των παράκτιων φυσικών πόρων, γ) τα

πορίσματα από την εκτίμηση των μετεωρολογικών στοιχείων της περιοχής, δ) τη μορφολογία του πυθμένα, ε) τον τομέα ανάπτυξης κυματισμού σε σχέση με το μέτωπο της ακτής, στ) την ύπαρξη τεχνικών έργων στην περιοχή, που νομίμως υφίστανται, ζ) τις τυχόν εγκεκριμένες χωροταξικές κατευθύνσεις και χρήσεις γης που επηρεάζουν την παράκτια ζώνη, η) την ύπαρξη δημόσιων κτημάτων κάθε κατηγορίας που βρίσκονται σε άμεση γειτνίαση με την παράκτια ζώνη, θ) τυχόν υφιστάμενο Κτηματολόγιο και ι) την ύπαρξη ευπαθών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζονται οι προδιαγραφές και λοιπές λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου». Κατ' εξουσιοδότηση της ως άνω παραγράφου 2 του άρθρου 9, εκδόθηκε η 1089532π.ε./ 8205π.ε./ Β0010/ 2005 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Β' 595), με τις διατάξεις της οποίας εξειδικεύθηκαν τα στοιχεία που συνεκτιμά η αρμόδια επιτροπή κατά τον καθορισμό των ορίων του αιγιαλού και της παραλίας. Σύμφωνα με την εν λόγω κ.υ.α. «Τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη της η Επιτροπή προκειμένου να προβεί στη χάραξη των οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας εξειδικεύονται ... ως εξής: Άρθρο 1 Η γεωμορφολογία του εδάφους. 1. Στην έννοια της γεωμορφολογίας του εδάφους εντάσσονται οι κατηγορίες υψηλών και χαμηλών ακτών, η εδαφική σύσταση της ακτής, η αποσάθρωσή της από την επίδραση του κυματισμού και το φυσικό όριο βλάστησης δενδρωδών, θαμνωδών και ποωδών παράκτιων φυτών. 2. Ακτές υψηλές (βραχώδη πρανή με μεγάλες κλίσεις-μεγάλες υψομετρικές διαφορές) έχουν κατά κανόνα περιορισμένο εύρος αιγιαλού, αφού τα πρανή αυτά περιορίζουν τη δράση του κυματισμού. Η οριογραμμή του αιγιαλού στις περιπτώσεις αυτές χαράσσεται σε θέση με υψόμετρο ανάλογο το ύψους κύματος στη συγκεκριμένη περιοχή, λαμβανομένης υπόψη και της θραύσης του κυματισμού στην βραχώδη ακτή. Σε κατακόρυφα πρανή η οριογραμμή του αιγιαλού χαράσσεται στη στέψη του πρανούς προκειμένου να καθίσταται υλοποιήσιμη. 3. Ακτές χαμηλές (εδάφη με μικρές κλίσεις-μικρές υψομετρικές διαφορές) έχουν κατά κανόνα μεγάλο εύρος αιγιαλού, αφού για να εκτονωθεί η ενέργεια του κυματισμού το κύμα διανύει αρκετή απόσταση στην ξηρά. 4. Το φυσικό όριο βλάστησης κατά κανόνα αποτελεί σαφή ένδειξη του ορίου μέχρι του οποίου φθάνουν οι μέγιστες συνήθεις αναβάσεις του κυματισμού και αποτελεί κατά τεκμήριο την φυσική θέση της οριογραμμής του αιγιαλού. Τούτο γιατί η συνήθης φυσική βλάστηση δεν αναπτύσσεται σε περιοχές που επηρεάζονται άμεσα από το νερό της θάλασσας. Άρθρο 2 Τα μετεωρολογικά στοιχεία της περιοχής. 1. Η εκτίμηση των μετεωρολογικών στοιχείων της περιοχής αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία για τον υπολογισμό του κυματικού πεδίου που προσπίπτει στην ακτή και διαμορφώνει το όριο του αιγιαλού. Περιοχές που προσβάλλονται από διευθύνσεις ανέμων μεγάλης έντασης παρουσιάζουν μεγάλο εύρος αιγιαλού σε συνάρτηση πάντοτε με την γεωμορφολογία της συγκεκριμένης ακτής. Περιοχές προστατευμένες από σφοδρούς ανέμους αναμένεται να παρουσιάζουν μικρότερο γενικά εύρος αιγιαλού. 2. ... Άρθρο 3 Τα κυματικά στοιχεία της περιοχής. 1. Ο υπολογισμός του κυματικού πεδίου της

ακτής βασίζεται στη μέγιστη ένταση των επικρατούντων ανέμων που την προσβάλλουν, το ανάπτυγμα της θαλάσσιας έκτασης έμπροσθεν της ακτογραμμής και τη μορφολογία του βυθού στην παράκτια ζώνη. 2. ... Άρθρο 4 Η ύπαρξη τεχνικών έργων που νομίμως υφίστανται. 1. Ένα τεχνικό έργο επηρεάζει κατά κανόνα το κυματικό πεδίο και κατ' επέκταση την ανάβαση του κυματισμού. Επίσης διαμορφώνει άμεσα ή έμμεσα την ακτή και περαιτέρω τη ζώνη του αιγιαλού. 2. Για να ληφθεί υπόψη το τεχνικό έργο από την επιτροπή του άρθρου 3 του ν. 2971/2001, θα πρέπει αυτό να είναι νόμιμο. Στη περίπτωση αυτή ο αιγιαλός χαράσσεται στη νέα διαμορφωμένη κατάσταση της ακτής. 3. Στη περίπτωση που το έργο είναι παράνομο, αυτό δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τον καθορισμό του αιγιαλού και ο αιγιαλός καθορίζεται στο αρχικό φυσικό του όριο που είναι δυνατό να αναγνωρισθεί ή που προκύπτει από άλλα στοιχεία. Άρθρο 5 Στοιχεία καθορισμού ζώνης παραλίας. 1. Η ύπαρξη, τα όρια και το είδος των παράκτιων φυσικών πόρων, οι τυχόν εγκεκριμένες χωροταξικές κατευθύνσεις και χρήσεις γης ... και η ύπαρξη ευπαθών οικοσυστημάτων και προστατευόμενων περιοχών αποτελούν στοιχεία που λαμβάνει υπόψη της η επιτροπή ... προκειμένου να καθορίσει την οριογραμμή και κατ' επέκταση τη ζώνη παραλίας. Η επιτροπή αξιολογεί τα στοιχεία αυτά ενόψει των σκοπών που εξυπηρετούνται με τη δημιουργία της ζώνης παραλίας ... ».

7. Επειδή, με τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 2971/2001 θεσπίζεται διοικητική διαδικασία για τον καθορισμό της οριογραμμής του αιγιαλού ως φυσικού φαινομένου, δηλαδή της μέγιστης αλλά συνήθους ανάβασης των χειμερινών κυμάτων σε δεδομένη χερσαία ζώνη. Η διαπίστωση αυτή μπορεί να γίνει με οποιοδήποτε πρόσφορο, κατά τα δεδομένα της κοινής ή της επιστημονικής πείρας, μέσο, όπως είναι και η αυτοψία των μελών της οικείας επιτροπής καθορισμού ορίων, εφόσον αυτή διενεργείται στον κατάλληλο χρόνο. Εξ άλλου, κατά τις ίδιες διατάξεις, η ανάγκη δημιουργίας, με διοικητική πράξη, ζώνης παραλίας πρέπει να διαπιστώνεται από τη Διοίκηση κατά τρόπο σαφή και αιτιολογημένο, εν όψει της φύσης της συνεχόμενης προς τον αιγιαλό ξηράς και της αδυναμίας να εξυπηρετηθεί από τον αιγιαλό ο προβλεπόμενος στον νόμο προορισμός της παραλίας. Η ανάγκη για τη δημιουργία ζώνης παραλίας μπορεί να προκύπτει και από τα στοιχεία του φακέλου, όπως είναι το προς τούτο συνταχθέν διάγραμμα και η μορφολογία της περιοχής που αποτυπώνεται σε αυτό, στα στοιχεία δε αυτά είναι δυνατόν να στηριχθεί ευθέως ο ακυρωτικός δικαστής κατά τον έλεγχο της νομιμότητας της οικείας διοικητικής πράξης (πρβλ. Σ.τ.Ε. 158/2017 κ.ά.). Περαιτέρω, με τις διατάξεις αυτές καθιερώνεται και διοικητική διαδικασία οριοθέτησης της δημόσιας κτήσης, η οποία προκύπτει από τη μετατόπιση της ακτογραμμής προς τη θάλασσα. Συγκεκριμένα, αν κατά τον καθορισμό των ορίων του αιγιαλού είναι φανερό, λόγω γεωφυσικών φαινομένων ή διεργασιών, όπως είναι οι προσχώσεις, ή άλλων αιτιών, η δημιουργία νέας χερσαίας ζώνης, με παράλληλη βαθμιαία υποχώρηση της θάλασσας, η αρμόδια Επιτροπή προβαίνει στον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού με βάση τα στοιχεία που αναφέρονται στα άρθρα 5 και 6 του ν. 2971/2001. Εν όψει της φύσης του τμήματος αυτού της ξηράς ως ανεπίδεκτου κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων όταν καταλαμβανόταν από τις

αναβάσεις των χειμέριων κυμάτων, μετά την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα τούτο καθίσταται τμήμα της δημόσιας κτήσης. Λόγω του χαρακτήρα της αυτού η ανωτέρω διαδικασία μπορεί κατ' αρχήν να αναχθεί σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά το παρελθόν. Ο νομοθέτης, όμως, σταθμίζοντας τις επιπτώσεις του παραπάνω καθορισμού σε διακατοχικές καταστάσεις που δημιουργήθηκαν στο παρελθόν, θέσπισε ένα χρονικό όριο μέχρι του οποίου μπορεί να ανατρέξει η διαπίστωση αυτή. Ειδικότερα, εάν η νέα χερσαία ζώνη έχει δημιουργηθεί, στο σύνολό της, πριν από το έτος 1884 και, στην έκταση μεταξύ του σημερινού και του παλαιού αιγιαλού, υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών πριν από το έτος αυτό, δεν μπορεί να καθορισθεί οριογραμμή παλαιού αιγιαλού και να δημιουργηθεί με τον τρόπο αυτό δημόσια κτήση. Εάν δε τμήμα μόνον της νέας χερσαίας ζώνης έχει δημιουργηθεί πριν από το έτος 1884 και, στο τμήμα αυτό του παλαιού αιγιαλού, υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών πριν από το έτος αυτό, η οριογραμμή παλαιού αιγιαλού δεν μπορεί να καθορισθεί με τρόπο που να περιλαμβάνει και το ως άνω τμήμα. Εάν όμως δεν υπάρχουν πράξεις νομής και κατοχής ιδιωτών έως το έτος 1884, τότε ο χρόνος αυτός δεν αποτελεί κρίσιμο, κατά το νόμο, στοιχείο για τον καθορισμό της οριογραμμής του παλαιού αιγιαλού και, συνεπώς, δεν απαιτείται να προσδιορίζεται επακριβώς στην αιτιολογία της σχετικής διοικητικής πράξης η χρονολογία δημιουργίας του παλαιού αιγιαλού. Εξ άλλου, η κρίση της Διοίκησης για τη διαμόρφωση παλαιού αιγιαλού και για τον χρόνο δημιουργίας του πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να στηρίζεται σε ενδείξεις τεκμηριωμένες επιστημονικά ή σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, εξαιρουμένων, υπό το ισχύον νομοθετικό καθεστώς, των μαρτυρικών καταθέσεων (βλ. Σ.τ.Ε. 3912/2012, 4513/2009 κ.ά.).

8. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτει ότι με την 24746/6335/Φ.αιγ.-παρ./Φ.15/8.1.2008 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Δ' 40/4.2.2008) καθορίσθηκαν το πρώτον οι οριογραμμές αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού στη θέση «Βάθη» του Δ.Δ. «Καλλιθέας», Δήμου Τολοφώνος, Ν. Φωκίδας, μετά την από 3.5.2007 έκθεση της οικείας Επιτροπής και σύμφωνα με την Φ. 544.5/821/07/Σ.9004/26.9.2007 γνώμη του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού. Ειδικότερα, η εν λόγω Επιτροπή σχημάτισε αντίληψη σχετικά με το πλάτος της βρεχόμενης ζώνης ξηράς κατά την επί τόπου μετάβασή της στην περιοχή, έλαβε δε, μεταξύ άλλων, υπ' όψιν για την σύνταξη της από 3.5.2007 έκθεσης και τον καθορισμό των οριογραμμών « ... 4.1. Την γεωμορφολογία του εδάφους της ακτής, που κατατάσσεται στην κατηγορία των χαμηλών ακτών. Η σύσταση του εδάφους της ακτής είναι αμμοχαλικώδης. Το ότι περιοχή πίσω από την αμμοχαλικώδη ζώνη της ακτής ήταν ελώδης και σήμερα είναι σχεδόν επίπεδη αφού έχει καλυφθεί με μπάζα. 4.2. Η παράκτια περιοχή είναι χέρσα και έχουν φυτευτεί δένδρα μη καρποφόρα. 4.3. Στην εξεταζόμενη ακτή δεν έχει κατασκευασθεί κανένα τεχνικό έργο εκτός από μια μικρή κατεστραμμένη και βυθισμένη προβλήτα στο βόρειο άκρο της. 4.4. Ο πυθμένας της θάλασσας έχει μέτρια κλίση. 4.5. Στην περιοχή παρουσιάζονται οι συνήθεις παλίρροιες. 4.6. Την επικρατούσα διεύθυνση ανέμου η οποία σύμφωνα με τα αρχειοθετημένα στοιχεία της Ε.Μ.Υ. για την πλησιέστερη πόλη των Πατρών είναι για

τους μήνες Οκτώβριο, Νοέμβριο, Δεκέμβριο, Ιανουάριο, Φεβρουάριο και Μάρτιο η Βορειοανατολική με μέγιστη ένταση τον Μάρτιο 5,1 Kt και για τους μήνες Απρίλιο, Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο η Νοτιοανατολική με μέγιστη ένταση τον Απρίλιο 5,1 Kt. Από τα ανεμολογικά δεδομένα διαπιστώνουμε ότι ο συνδυασμός ισχυρών ανέμων με ταυτόχρονη επικράτηση χαμηλού βαρομετρικού πεδίου συμβαίνει κυρίως με τους Βορειοανατολικούς ανέμους. Για τους ανέμους αυτούς υπάρχει μεγάλος τομέας ανάπτυξης κυματισμού. Για τους ισχυρούς Νοτιοανατολικούς ανέμους των καλοκαιρινών μηνών ομοίως υπάρχει μεγάλος τομέας ανάπτυξης κυματισμού. Τα δεδομένα αυτά που δίδουν μεγάλη ένταση κυματισμού, συνδυαζόμενα με την μέτρια κλίση του θαλάσσιου πυθμένα, που έχει ως αποτέλεσμα η θραύση του κύματος και η εκτόνωση της ενέργειάς του, να γίνεται στην ακτή έχει ως αποτέλεσμα να παρατηρείται μεγάλο εύρος αιγιαλού. 4.7. Το γεγονός ότι δεν υπάρχουν σε γνώση της επιτροπής και για την εξεταζόμενη περιοχή εγκεκριμένες χωροταξικές κατευθύνσεις και χρήσεις γης που να επηρεάζουν την παράκτια ζώνη, ούτε υπάρχουν στην θέση καθορισμού ευπαθή οικοσυστήματα και προστατευόμενες περιοχές. 4.8. Το γεγονός ότι δεν υφίσταται Κτηματολόγιο. 4.9. Το γεγονός ότι το διάγραμμα που συνοδεύει την παρούσα έκθεση δείχνει και το τμήμα του βάλτου, που την ημερομηνία σύνταξής του, ήτοι τον Ιούνιο 1992, δεν είχε καλυφθεί και ισοπεδωθεί με μπάζα. Η διαφορά αυτή του διαγράμματος από την σημερινή κατάσταση δεν επηρεάζει τον καθορισμό των οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας, ενώ είναι στοιχείο ενδεικτικό της ύπαρξης παλαιού αιγιαλού. 5. Στο νότιο άκρο της αναφερόμενης περιοχής έχουν καθοριστεί οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας, που επικυρώθηκαν με την υπ' αριθμ. 1098686/7454/B0010/ 7.9.1998 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 747/Δ' /29.9.1998 (αριθμός υπόθεσης Υ.Υ.Ν. 4086). Οι οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας, που καθορίζονται με την παρούσα έκθεση συναρμόζονται με τις οριογραμμές που καθορίστηκαν με την παραπάνω απόφαση. 6. Στο βόρειο άκρο της αναφερόμενης περιοχής έχουν καθοριστεί οριογραμμές αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού με την από 31.1.2000 έκθεση της αρμόδιας επιτροπής. Η έκθεση αυτή δεν έγινε δεκτή από το ΓΕΝ, με τις παρατηρήσεις που εκφράζει στο υπ' αριθμ. 544.5/438/00/846/22.6.2000 έγγραφό του. Στην περιοχή όμως της συναρμογής (πιν. 12/12) το ΓΕΝ δεν διορθώνει και αποδέχεται τις οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας (61–62) και (61'–62') αντίστοιχα και διορθώνει την οριογραμμή παλαιού αιγιαλού. Οι οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας, που καθορίζονται με την παρούσα έκθεση συναρμόζονται με τις οριογραμμές που αποδέχεται ως ανωτέρω το ΓΕΝ και η οριογραμμή παλαιού αιγιαλού συναρμόζεται με την προτεινόμενη από το ΓΕΝ. 7. Με το υπ' αριθμ. (Φ9.9)/844/16.10.1997 έγγραφό της η Κτηματική Υπηρεσία Ν. Φωκίδας ζήτησε συνδρομή του ΓΕΝ για την χάραξη της γραμμής παλαιού αιγιαλού. Με το υπ' αριθμ. 544.5/27/98/171/4.2.1998 έγγραφό της, η Υδρογραφική Υπηρεσία Π.Ν. απέστειλε διάγραμμα κλίμακας 1:1000, όπου έχει σημειωθεί ενδεικτικά με μαύρη αξονική γραμμή η κατά την άποψη της Υ.Υ. οριογραμμή παλαιού αιγιαλού. Η επιτροπή συμφωνεί με την παραπάνω προτεινόμενη γραμμή παλαιού αιγιαλού και την εφαρμόζει στα διαγράμματα που συνοδεύουν την παρούσα έκθεση. Σε τμήματα της εκτάσεως

του παλαιού αιγιαλού προβάλλουν δικαιώματα οι παρακάτω : α. Η Ελένη συζ. Κων/νου Κολονέλου και ο Βασίλειος Κούτρας του Δημητρίου οι οποίοι απώτατο δικαιοπάροχο έχουν τον Αθανάσιο Δημητρίου Κούτρα, ο οποίος με το υπ' αριθμ. 107/11.7.1916 πωλητήριο συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Γραμματέως Ειρηνοδικείου Ποτιδανείας ... που μεταγράφηκε στον τόμο 37 και με αριθμό 40 στα βιβλία μεταγραφών Υποθηκοφυλακείου Τολοφώνος, αγόρασε από τον ... έναν «αγρόν ξηρικών κείμενον εις θέσιν Βάθη της περιφέρειας Καλλιθέας του Δήμου Τολοφώνος εκτάσεως δέκα πέντε περίπου στρεμμάτων συνορευόμενον με ομοίους ... λίμνην θάλασσαν και βράχον» τον οποίον ο πωλητής είχε «υπό την τελείαν κυριότητα κατοχήν και νομήν του εκ καταλήψεως προ τεσσαρακονταετίας κατά την υπεύθυνον δήλωσίν του». Επειδή με μόνη τη δήλωση του πωλητή δεν αποδεικνύονται κατοχές έναντι του Δημοσίου προ του 1884 η έκταση που περιγράφεται στον τίτλο των ανωτέρω και περιλαμβάνεται στην έκταση του παλιού αιγιαλού δεν εξαιρείται από τον παλιό αιγιαλό. β. ... , αποφασίζει: Καθορίζει πάνω στο από Ιουνίου 1992 τοπογραφικό, υψομετρικό και κτηματολογικό διάγραμμα της παραπάνω περιοχής, που συντάχθηκε σε δύο (2) πινακίδες με κλίμακα 1:500 από τους διπλωματούχους αγρονόμους τοπογράφους μηχανικούς ... , το οποίο ελέγχθηκε από τον επιβλέποντα ... αγρονόμο τοπογράφο και πολιτικό μηχανικό και θεωρήθηκε από τον προϊστάμενο Τ.Υ. Κ.Ε.Δ. ... αγρονόμο τοπογράφο και πολιτικό μηχανικό, που συνοδεύει την έκθεση αυτή: Την οριογραμμή του αιγιαλού με κόκκινη συνεχή πολυγωνική γραμμή, με στοιχεία (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10) της οποίας οι κορυφές εξασφαλίζονται με τις συντεταγμένες τους στο Κρατικό Δίκτυο της Γ.Υ.Σ., στο προβολικό σύστημα HATT στο κέντρο Φ.Χ. Φ0= 38° 15' Λ0= -1° 45', όπως αυτές αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα Α. Την οριογραμμή της παραλίας για την εξυπηρέτηση των σκοπών ... του ν. 2971/2001 με κίτρινη συνεχή πολυγωνική γραμμή, παράλληλη με την οριογραμμή του αιγιαλού σε απόσταση 15μ., με στοιχεία (1' -2' -3' -4' -5' -6' -7' -8' -9' -10'), με κορυφές που εξασφαλίζονται με τις συντεταγμένες τους στο Κρατικό Δίκτυο της Γ.Υ.Σ., στο προβολικό σύστημα HATT στο κέντρο Φ.Χ. Φ0= 38° 15' Λ0= -1° 45', όπως αυτές αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα Β. Εντός της ζώνης της καθοριζόμενης παραλίας δεν υπάρχουν κτίσματα. Την οριογραμμή του παλαιού αιγιαλού με μπλε συνεχή πολυγωνική γραμμή, με στοιχεία (1''-2''-3''-4''-5''-6''-7''-8''-9''-10''-11''-12''-13''-14''-15''-16''-17'') της οποίας οι κορυφές εξασφαλίζονται με τις συντεταγμένες τους στο Κρατικό Δίκτυο της Γ.Υ.Σ., στο προβολικό σύστημα HATT στο κέντρο Φ.Χ. Φ0= 38° 15' Λ0= -1° 45', όπως αυτές αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα Γ ... ».

9. Επειδή, η ανωτέρω κρίση της Επιτροπής για τον καθορισμό των ορίων του αιγιαλού παρίσταται νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη. Ειδικότερα, νόμιμο στοιχείο κρίσης για τον καθορισμό αυτό αποτελούν, κατά τα προεκτεθέντα, οι διαπιστώσεις της Επιτροπής από επιτόπια μετάβαση και αυτοψία και οι σχετικές εκτιμήσεις της για τη γεωμορφολογία, ιδίως, του εδάφους της ακτής, η οποία κατατάσσεται στην κατηγορία των χαμηλών ακτών και συνέχεται, στο τμήμα πίσω από την αμμοχαλικώδη ζώνη, με επίπεδη ελώδη έκταση, ήδη «μπαζωμένη», την φύτευση, με

ανθρώπινη επέμβαση, μη καρποφόρων δένδρων, την απουσία τεχνικών έργων πλην μίας μικρής κατεστραμμένης και βυθισμένης προβλήτας, την μέτρια κλίση του πυθμένα της θάλασσας, η οποία, σε συνδυασμό με τα ανεμολογικά δεδομένα και την μεγάλη ένταση κυματισμού, έχει ως αποτέλεσμα να παρατηρείται μεγάλο εύρος αιγιαλού, τις συνήθεις παλίρροιες, την απουσία εγκεκριμένων χωροταξικών κατευθύνσεων και χρήσεων γης που θα επηρέαζαν τυχόν την παράκτια ζώνη καθώς και την μη ύπαρξη ευπαθών οικοσυστημάτων, προστατευόμενων περιοχών και κτηματολογίου. Η καθορισθείσα δε με την προσβαλλομένη οριογραμμή αιγιαλού συναρμόζεται, στο μεν νότιο άκρο της αναφερόμενης περιοχής, με οριογραμμή αιγιαλού που επικυρώθηκε με την 1098686/7454/B0010/7.9.1998 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (Δ' 747/29.9.1998), στο δε βόρειο άκρο της, με οριογραμμή αιγιαλού, η οποία, κατά τα εκτεθέντα στην σκέψη 8, έχει γίνει αποδεκτή από το Γ.Ε.Ν. Περαιτέρω, και η κρίση της Επιτροπής για τον καθορισμό των ορίων της παραλίας παρίσταται νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη. Ειδικότερα, η καθορισθείσα με την προσβαλλομένη οριογραμμή της παραλίας συναρμόζεται, στο νότιο άκρο, με οριογραμμή παραλίας που έχει επικυρωθεί με την ανωτέρω 1098686/7454/B0010/7.9.1998 υπουργική απόφαση και, στο βόρειο άκρο, με οριογραμμή παραλίας που, ομοίως, αποδέχεται το Γ.Ε.Ν. Η συναρμογή δε των οριογραμμών της παραλίας αποσκοπεί, όπως προκύπτει από τα οικεία διαγράμματα, στη δημιουργία ζώνης παραλίας ενιαίου πλάτους δεκαπέντε (15) μέτρων με τις όμορες περιοχές προκειμένου να εξυπηρετηθεί, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις, η επικοινωνία της ξηράς με τη θάλασσα και αντίστροφα. Μα τα δεδομένα αυτά, οι λόγοι ακύρωσης με τους οποίους αμφισβητείται η νομιμότητα της αιτιολογίας της προσβαλλομένης καθ' ό μέρος καθορίσθηκαν οριογραμμές αιγιαλού και παραλίας είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι. Τούτο δε ανεξαρτήτως του ζητήματος αν οι αιτούντες έχουν έννομο συμφέρον να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα καθορισμού οριογραμμών αιγιαλού και παραλίας (πρβλ. Σ.τ.Ε. 3869/2008, 2089/2007, 3147/1992) δεδομένου ότι, όπως διαπιστώνεται ρητώς με την ανωτέρω έκθεση της Επιτροπής και βεβαιώνεται στο ΠΔΘΣΕ 2160/ΑΓΦΩΚ 165/21.1.2015 έγγραφο της Περιφερειακής Διεύθυνσης Δημόσιας Περιουσίας Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδος προς το Δικαστήριο, φέρονται ως κύριοι ακινήτων εντός των οριογραμμών μόνον του παλαιού αιγιαλού.

10. Επειδή, η Επιτροπή συνεκτίμησε, ως ένδειξη για την χάραξη των ορίων του παλαιού αιγιαλού, την ύπαρξη του συνεχόμενου με την αμμοχαλικώδη ζώνη βάλτου, ο οποίος, κατά την σύνταξη του από Ιουνίου 1992 τοπογραφικού, υψομετρικού και κτηματολογικού διαγράμματος, δεν ήταν «μπαζωμένος». Περαιτέρω, απέδωσε μείζονα βαρύτητα, κατά την ουσιαστική της εκτίμηση, στο 544.5/27/98/4.2.1998 έγγραφο της Υδρογραφικής Υπηρεσίας, με το οποίο η Υπηρεσία αυτή σημείωσε, με μαύρη αξονική γραμμή, την οριογραμμή του παλαιού αιγιαλού κατόπιν συγκριτικού φωτοερμηνευτικού ελέγχου αεροφωτογραφιών των ετών 1945, 1960 και 1985 της περιοχής, δηλαδή ελέγχου που αποτυπώνει διαχρονικά την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα. Με τα δεδομένα αυτά, ο λόγος ακύρωσης, με τον οποίο προβάλλεται ότι η αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης, ως προς τον

καθορισμό των ορίων του παλαιού αιγιαλού, είναι μη νόμιμη και αόριστη, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Κατά τη γνώμη, όμως, του Προέδρου του Τμήματος, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αιτιολογείται κατά τούτο επαρκώς. Τούτο διότι τα παρατιθέμενα στοιχεία για την γεωμορφολογία, τους ανέμους, τον κυματισμό της θάλασσας κ.λπ. θα δικαιολογούσαν, ενδεχομένως, μεγαλύτερο του συνήθους εύρος αιγιαλού, δεν δικαιολογούν, όμως, αυτά και μόνα την αποτύπωση ευρέος παλαιού αιγιαλού χωρίς την ταυτόχρονη επίκληση μεταβολών στα στοιχεία αυτά, που θα είχαν επιφέρει τυχόν και την αποτυπούμενη διαφοροποίηση στα παλαιά και νέα όρια αιγιαλού. Ειδικότερα, η επίκληση της υπάρξεως έλους, «μπαζωμένου» ή μη, δεν δικαιολογεί καθόλου την αποτύπωση παλαιού αιγιαλού. Αντιθέτως, αν το έλος είχε μη αλμυρό ύδωρ, αυτό θα αποτελούσε ισχυρή ένδειξη της ανυπαρξίας ανόδου θαλασσίων υδάτων και, επομένως, δεν θα δικαιολογούσε την αποτύπωση παλαιού αιγιαλού. Δεν βεβαιώνεται δε, πάντως, κατά κανένα τρόπο ότι το έλος είχε δημιουργηθεί στο παρελθόν από θαλάσσιο ύδωρ. Την ανεπάρκεια, εξ άλλου, της αιτιολογίας αυτής επιτείνει η ύπαρξη τίτλων ιδιοκτησίας της επίμαχης εκτάσεως, που ανάγονται σε χρόνο προσεγγίζοντα τον ένα αιώνα πριν από τον κρίσιμο, εν προκειμένω, χρόνο.

11. Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, ο παλαιός αιγιαλός, ο οποίος προσδιορίζεται από το φυσικό φαινόμενο της μέγιστης συνήθους ανάβασης των χειμερινών κυμάτων, είναι ανεπίδεκτος κτήσης ιδιωτικών δικαιωμάτων και καθίσταται, με την επέκταση των ορίων της ακτογραμμής προς τη θάλασσα, τμήμα της δημόσιας κτήσης (βλ. Σ.τ.Ε. 1684/2015, 1870/2010 κ.ά.). Συνεπώς, εφ' όσον δεν τίθεται ζήτημα συνταγματικής προστασίας της ιδιοκτησίας κατά τη χάραξη της οριογραμμής του, ο λόγος ακύρωσης ότι η προσβαλλόμενη παραβιάζει το προστατευόμενο, κατά το άρθρο 17 του Συντάγματος, δικαίωμα των αιτούντων στην ιδιοκτησία τους είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

12. Επειδή, οι λόγοι ακύρωσης, οι οποίοι προβάλλονται το πρώτον με το κατατεθέν στις 22.11.2016 υπόμνημα, εντός της ταχθείσης από τον Πρόεδρο προθεσμίας, είναι προεχόντως απορριπτέοι ως απαράδεκτοι.

13. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.